

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2024-2025

Anul de studiu II / Semestrul III

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	Arte vizuale
1.5. Ciclu de studii	Licență (2024-2027)
1.6. Programul de studii/calificari COR/grupă de bază ESCO*	ARTĂ SACRĂ

* conform Planului de învățământ

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Introducere în Teologia liturgică (I)		2.2. Cod disciplină		ARS 217	
2.3. Titularul activității de curs			Mihail Khalid QARAMAH				
2.4. Titularul activității de seminar / laborator			Mihail Khalid QARAMAH				
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	III	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
a. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					17
b. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					6
c. Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					6
d. Tutoriat					1
e. Examinări					1
f. Alte activități universitare (vizite de studiu, consultații proiecte, etc.)					2

3.7 Total ore studiu individual	33
3.8 Total ore activități universitare	42
3.9 Total ore pe semestru	75
3.10 Numărul de credite**	3

* 1 credit = 25 ore

**Se recomandă ca 3.7 să fie mai mare sau egal cu 3.8

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Videoproiector, laptop, flipchart
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	sală dotată cu tablă, videoproiector

6. Competențe specifice acumulate

Competențe/rezultate ale învățării	- Cunoașterea și utilizarea terminologiei liturgice; - Cunoașterea, definirea și înțelegerea evoluției istorice a rânduielilor liturgice ale Bisericii Ortodoxe; - Aplică teorii și metode realităților practice pastorale
------------------------------------	--

Competențe transversale	- Aplicarea regulilor de muncă organizată și eficientă, a unor atitudini responsabile față de domeniul didactic-științific, pentru valorificarea creativă a propriului potențial, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională; - Cunoaște și respectă principiile și normele de etică profesională; Culege informații din medii științifice străine, adaptând și aplicând aceste valori noi proprii doctrine și practici liturgice
-------------------------	--

7. **Obiectivele disciplinei** (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- <i>Însușirea cunoștințelor privitoare la instituirea și dezvoltarea cultului divin.</i> - <i>Cunoașterea temeinică a rânduielilor de cult.</i> - <i>Cunoașterea conținuturilor teologice și duhovnicești ale slujbelor divine.</i> <i>Familiarizarea cu aspectele practice ale slujirii liturgice.</i>
7.2 Obiectivele specifice	- <i>Cunoaște și poate aplica conceptul de lucrare liturgică;</i> - <i>Definește și explică evoluția generală a cultului creștin;</i> - <i>Cunoaște trăsăturile specifice ale cultului liturgic al BOR;</i> - <i>Cunoaște și poate explica diferențele între treptele liturgice sacramentale;</i> - <i>Cunoaște evoluția istorică a calendarului, dezbaterile teologice în această privință și nominalizează corect principalele sărbători și data acestora;</i>

8. **Conținuturi***

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în studiul Liturgicii Prezentarea disciplinei (obiectul, împărțirea materiei, metoda de studiu,...); Izvoarele studiului Liturgicii (izvoare directe/indirecte; izvoare ale Bisericii nedespărțite; izvoare liturgice ale Bis. Ort și ale celorlalte Biserici; Literatura liturgică de specialitate);	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore
2. Izvoare liturgice primare Prezentarea principalelor izvoare primare necesare studierii liturghiei creștine	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore
3-4. Tradițiile euharistice răsăritene și apusene Prezentarea principalelor tradiții euharistice din Răsărit și Apus Prezentarea elementelor constitutive ale anaforalelor răsăritene	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	4 ore
5-6. Mărturii euharistice anteniceene Prezentarea celor mai importante rugăciuni și mărturii euharistice anteniceene: Didahia, Iustin Mucenicul și Filosoful, Irineu, Tertulian, Origen etc.	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	4 ore
7-8. Anaforalele clasice egiptene Prezentarea celor mai importante mărturii primare ale tiparului euharistic egiptean: Anaforaua din Papirusul Strasbourg gr. 254, Anaforaua lui Serapion și Anaforaua din Papirusul Barcelona	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	4 ore
9-10. Anaforalele clasice vest-siriene Prezentarea celor mai importante mărturii primare ale tiparului anaforal vest-sirian: Tradiția Apostolică, Constituțiile Apostolice.	Prelegere Materiale didactice imprimate Videoproiector	4 ore
11. Anaforaua est-siriană Prezentarea anaforalei apostolilor Addai și Mari	Prelegere Materiale didactice imprimate Videoproiector	2 ore
12. Rugăciunea euharistică de la Ierusalim și Capadocia la sfârșitul sec. al IV-lea Prezentarea tiparelor euharistice descrise de Chiril al Ierusalimului și de Testamentum Domini	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	2 ore
13-14. Catehezele mistagogice de la sfârșitul sec. al IV-lea Celebrarea euharistică și teologia euharistică prezentate în catehezele ierusalimitene ale lui Chiril, în cele antiohiene ale lui Ioan Hrisostom și în cele ale lui Teodor al Mopsuestiei	Prelegere Videoproiector Materiale didactice imprimate	4 ore

1.2. Bibliografie orientativă: 2. Karl Christian Felmy, De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe. Un comentariu istoric, trad. I. I. Ică jr. (Sibiu: Deisis, 2008) 3. Enrico Mazza, The Celebration of the Eucharist The Origin of the Rite and the Development of Its Interpretation (Collegeville: The Liturgical Press, 1999) 4. Bryan D. Spinks, Do This in Remembrance of Me. The Eucharist from the Early Church to the Present Day (London: SCM Press, 2013) 5. Anne McGowan, <i>Eucharistic Epicleses, Ancient and Modern: Speaking of the Spirit in Eucharistic Prayer</i> (Collegeville: Liturgical Press, 2014). 6. Paul F. Bradshaw, Maxwell E. Johnson, G. J. Cuming, Ronald Claud Dudley Jasper, <i>Prayers of the Eucharist: Early and Reformed</i> (Collegeville: Liturgical Press, 2019) 7. Paul F. Bradshaw, <i>The Search for the Origins of Christian Worship: Sources and Methods for the Study of Early Liturgy</i> (New York: Oxford University Press, 2002) 8. Paul F. Bradshaw, Maxwell E. Johnson, <i>The Eucharistic Liturgies: Their Evolution and Interpretation</i> (Collegeville: Liturgical Press, 2012) 9. Ioan Ică jr., diacon (editor), Canonul Ortodoxiei, vol. 1: Canonul Apostolic al primelor secole, Ed. Deisis / Stavropoleos, 2008 10. Sfântul CHIRIL al Ierusalimului, Sfântul, Cateheze, Ed. IBMBOR, București, 2003 11. Alte studii recomandate pe parcurs;		
8.2 Seminar		
1. Prezentarea instrumentelor de lucru, a cerințelor și a metodologiei Prezentarea metodologiei de desfășurare a seminarelor și a metodei de examinare; prezentarea manualelor și a bibliografiei Prezentarea cursanților	Dialog, prezentarea suporturilor didactice și a bibliografiei; dialog; dezbateri	1 oră
2-3. Introducere în studiul Liturgiei - izvoarele primare - metodele de cercetare - legile evoluției liturgice	dialog; dezbateri;	2 ore
4. Euharistia în perioada apostolică	Lucru pe texte; dialog; dezbateri; prezentare de lucrări de seminar.	1 oră
5-6. Euharistia în secolele II-III	Lucru pe texte; dialog; dezbateri; prezentare de lucrări de seminar.	2 ore
7-9. Euharistia în secolul al IV-lea	Lucru pe texte; dialog; dezbateri; prezentare de lucrări de seminar.	3 ore
10-13 Catehezele și omiliile mistagogice din sec. al IV-lea	Lucru pe texte; dialog; dezbateri; prezentare de lucrări de seminar.	2 ore
14. Recapitulare - Vor fi reluate subiectele cu grad mai mare de dificultate; pregătirea pentru examen.	Dialog, dezbateri	1 oră
11.2. Bibliografie orientativă: 1. Karl Christian Felmy, De la Cina de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe. Un comentariu istoric, trad. I. I. Ică jr. (Sibiu: Deisis, 2008) 2. Enrico Mazza, The Celebration of the Eucharist The Origin of the Rite and the Development of		

Its Interpretation (Collegeville: The Liturgical Press, 1999)

3. Bryan D. Spinks, *Do This in Remembrance of Me. The Eucharist from the Early Church to the Present Day* (London: SCM Press, 2013)
4. Anne McGowan, *Eucharistic Epicleses, Ancient and Modern: Speaking of the Spirit in Eucharistic Prayer* (Collegeville: Liturgical Press, 2014).
5. Paul F. Bradshaw, Maxwell E. Johnson, G. J. Cuming, Ronald Claud Dudley Jasper, *Prayers of the Eucharist: Early and Reformed* (Collegeville: Liturgical Press, 2019)
6. Paul F. Bradshaw, *The Search for the Origins of Christian Worship: Sources and Methods for the Study of Early Liturgy* (New York: Oxford University Press, 2002)
7. Paul F. Bradshaw, Maxwell E. Johnson, *The Eucharistic Liturgies: Their Evolution and Interpretation* (Collegeville: Liturgical Press, 2012)
8. Ioan Ică jr., diacon (editor), *Canonul Ortodoxiei, vol. 1: Canonul Apostolic al primelor secole*, Ed. Deisis / Stavropoleos, 2008
9. Sfântul CHIRIL al Ierusalimului, *Cateheze*, Ed. IBMBOR, București, 2003

* temele de curs și seminar/laborator trebuie să acopere în întregime obiectivele specifice formulate la secțiunea 7.2.

* temele abordate la curs și cele de la seminar pot fi proiectate atât în relație de complementaritate, cât și/sau în relație de aprofundare a tematicii.

* este recomandabil ca elaborarea fișei disciplinei să fie făcută în echipă de către titularul de curs și cel de seminar/laborator, eventual de către toți titularii aceleiași discipline, acolo unde mai multe persoane predau aceeași disciplină.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Utilizează corect concepte liturgice în dezbateri publice cu nivel mediu de științificitate.

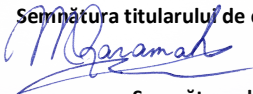
10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală	Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect formulat pe baza suportului de curs	40%
		Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect formulat pe baza bibliografiei	20%
		Implicare în dezbateri și activități didactice, complementare, realizată prin observație directă și comunicată înaintea examenului.	10%
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	Participarea activă la seminarii; prezentarea unei lucrări de seminar	30%
10.6 Standard minim de performanță:			
Pentru nota 5 (cinci): Cunoaște principale linii ale evoluției cultului creștin. Nominalizează și identifică principalele izvoare ale cultului creștin.			

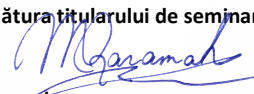
Data completării
22.09.2024

Data avizării în departament
23.09.2024

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura directorului de departament

